

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREIDI YA 12

TSHIVENDA LUAMBO LWA HAYANI (HL)

BAMMBIRI ǀA VHURARU (P3)

LARA 2024

MARAGA: 100

TSHIFHINGA: Awara 3

Bammbiri ǀǀ ǀǀ na masiatari a 6.

NDAELA NA MAFHUNGOTHANGELI

1. Heli bammbiri li na khethekanyo MBILI:

KHETHEKANYO YA A: Maanea (50)

KHETHEKANYO YA B: Zwibveledzwa zwa Vhudavhidzani (2 x 25) (50)

2. Fhindulani mbudziso NTHIHI kha KHETHEKANYO YA A na MBILI kha KHETHEKANYO YA B.

3. Nwalani nga luambo lune na khou lingwa khalwo.

4. Thomani khethekanyo INWE NA INWE kha siatari LISWA.

5. Ni fanela u pulana (sa tsumbo ni tshi shumisa mapa wa muhumbulo/nyolo/tshati ya nyelelo/maipfi a re khii), u vhalulula na u sedzulusa mushumo wanu. Pulane i fanela u RANGELA phindulo.

6. Vhupulani hothe vhu fanela u sumbedzwa zwi khagala. Ni tsivhudzwa uri ni tale mutalo wo budaho vhukati ha vhupulani hothe.

7. Ni tsivhudzwa nga ndila yo khwathisedzwaho vhukuma u shumisa tshifhinga tshanu nga ndila i tevhelaho:

KHETHEKANYO YA A: U ya kha minetse ya 100

KHETHEKANYO YA B: U ya kha minetse ya (2 x 40) 80

8. Nomborani phindulo dzanu zwi tshi anana na mutevhe wa kunomborelwe kwo shumiswaho kha ili bammbiri la mbudziso.

9. Thoho i SONGO dzhielwa nthu musu ni tshi vhala tshivhalo tsha maipfi.

10. Nwalani nga vhudele, nahone zwi no vhalea.

KHETHEKANYO YA A: MAANEA**MBUDZISO YA 1**

Fhindulani mbudzo NTHIHI fhedzi kha dza malo dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yaṅu vhu vhe maipfi a u bva kha a 400 u ya kha a 450. Nwalani NOMBORO ya maanea e na nanga. ~

1.1 Ngoho u swika hanga kha gireidi iyi lwo vha lwendo ... [50]

1.2 Fhethu hu re na izwi ndi he nda vha ndi tshi ḑi tama u hu dalela ... [50]

1.3 Tshiphuga itshi tshi nkumbudza ḑuvha ḑe nda pfufhiwa ... [50]

1.4 Mvula, ngoho ndi ngwana wa lila wa shaya wa lila ... [50]

1.5 Vhaswa vha mahayani vha a bvelela u fhira vha dzidoroboni?

Ni nga ima na kana na hanedzana na ḑikumedzwa ḑi. [50]

1.6 U ḑisikela mishumo ha vhaswa ndi yone thandululo ya vhushai ... [50]

Zwifanyiso zwi tevhelaho zwi nga ṱokonya kana zwa vusa zwipfi zwaṅu, kana zwa dzikusa kuvhonele kwaṅu kwa zwithu. Dinangeleni tshifanyiso TSHITHIHI ni kone u ṛwala maanea. Nwalani nomboro ya mbudzo ye na nanga (1.7 kana 1.8).

PFESESANI: Hu tea u vha na vhuṱumani vhu re khagala vhukati ha maanea aṅu na tshifanyiso tshe na nanga.

1.7

[Tshi bva kha [istockphoto.com/photo/smiling.students](https://www.istockphoto.com/photo/smiling.students)]

[50]

1.8

[Tshi bva kha [lowe//sfirstlook.com](https://sfirstlook.com)]

[50]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A:

50

KHETHEKANYO YA B: ZWIBVELEDZWA ZWA VHUDAVHIDZANI**MBUDZISO YA 2**

- Fhindulani mbudziso MBILI kha dza rathi dzi tevhelaho.
- Vhulapfu ha mutumbu wa phindulo inwe na inwe vhu vhe maipfi a u bva kha a 180 u ya kha a 200.
- Dzhielani nzhele zwi tevhelaho:
 - Vha tangedzaho mafhungo, redzhisitara, thouni na tshitaila.
 - Munanguludzo wa maipfi na tshivhumbeo tsha luambo.
 - Tshivhumbeo.
- Nwalani NOMBORO ya tshibveledzwa tshe na nanga.

2.1 VHURIFHI HA TSHISHAKA (INIFOMALA)

Inwi ni na lutamo lwa u tangedzwa kha nthihi ya yunivesithi tharu dzine na tama u dzhena khadzo nwakani.

Nwalelani malume anu vhurifhi ha u humbela tshelede i todeaho ya u ita khumbelo kha yunivesithi idzo.

[25]**2.2 ATHIKILI YA GURANNDI**

Ho hahedzwa mavemu, a rwiwa nga vhaswa vhe vha vha vho vhila vhukuma.

Inwi sa mugudi a sa andani na maitele aya, nwalani athikili ya gurannda ine ya do kaidza na u tsivhudza vhaswa kha u dibvisa kha zwiito izwo.

[25]**2.3 NGANEAVHUTSHILO YA MUFU**

Makhadzi wanu vhe vha vha vha tshi ni thusa zwinzhi nga masheleni a pfunzo dzanu vho lovha.

Nwalani nganeavhutshilo ine ya do vhalwa nga duvha la mbulungo yavho.

[25]**2.4 IMEILI**

Ho vulwa tshiimiswa tsha u pfumbudza vhaswa kha mabudo o fhambanaho afho muvhunduni wa hanu.

Nwalelani mulanguli wa tshiimiswa itsho imeili ya u humbela u vha muniwe wa vhaswa vhane vha do toda u pfumbudza.

[25]

2.5 TSHIPITSHI TSHA FOMALA

Hu do vha na vhumambo ha u takalela gundo la thimu ya bola ya milenzhe ya tshikoloni tsha hanu ye ya wana tshiphuga.

Nwalani tshipitshi tshine na do vhalela vhathu nga duvha ilo. [25]

2.6 RIVIYU

Hu na bugu yo gandiswaho i re na bvumo lihulu ye na i vhala ya ni takadza vhukuma.

Nwalani riviya ya bugu yeneyo. [25]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B:	50
MARAGAGUTE:	100